

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Cap. II. De peccatis in specie, mortali & veniali.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

Dixi, *complementa* : quia si similes actus non sunt initia vel partes copulæ subsecuturæ, aut ex actu præterito ex natura rei non consequantur, distinguuntur numero; ut v. g. si quis de fornicatione gloriatur: proindeq; illi in confessione explicandi sunt separatim, non autem priores, ut docet *Suar. tom. 4. de pœn. d. 22. s. 1.*

CAPUT II.

De Peccatis in specie, mortali & veniali.

DUBIUM I.

Quid sit peccatum mortale, & veniale?

Resp. I. Mortale est, quod ob sui gravitatem, gratiam & amicitiam cum Deo solvit, pœnamq; æternam meretur. Dicitur, *mortale*: quia spiritualis vitæ principium, gratiam scilicet habitalem tollit, & mortem animæ affert.

Veniale est, quod ob suam levitatem gratiam & amicitiam non tollit, etsi fervorem charitatis minuat, & temporalem pœnam meretur. Dicitur, *veniale*: quia salvo vitæ spiritualis principio, scilicet gratia, languorem animæ facile curabilem infert, veniamq; facile consequitur.

Resp. II. Mortale peccatum duplex est: aliud est mortale ex genere suo, aliud ex accidente. Mortale ex genere suo est, quod per se lædit charitatem Dei,

Dei, vel proximi, quoad personam, res aut iura nos ipsos corrumpit graviter. Ita *Azor. l. 4. cap. Sanch. 1. mor. cap. 3.* Unde resolves.

I. Peccata contra bonum proprium committuntur ut plurimum sunt venialia ex genere, ut v. g. invidiositas & vana concupiscentia, vana oblectatio, prodigalitas, curiositas, superfluitas, cultus & vestitus nugæ, otium, excessus in cibo, potu, somno, risu, conjugii, timore, tristitia, appetitu pecuniæ, ludis, &c.

II. Peccata contra virtutes Theologicas, sunt mortalia ex genere suo; quia nocent bono alio interno Dei, v. g. veracitati, misericordiæ, claritati. Item ferè omnia, quæ fiunt contra Deum, sunt mortalia; quia quæ committuntur contra tria prima præcepta, nocent similiter Deitati, scientiæ, omnipotentia divinæ, ejusque honori exteriori vel interno; quæ verò contra reliqua præcepta committuntur, nocent personæ, bono aut juri proximi.

II. Peccata illa septem, quæ dicuntur capitalia non omnia sunt mortalia ex genere suo, quia non omnia graviter Deum, aut proximum lædunt, vel nos ipsos corrumpunt.

Resp. III. Mortale ex accidente dicitur, cum actus aliquis venialis, aut indifferens fit per accidens mortalis, de quo
infra.

DUBIUM II.

Quibus ex causis peccatum ex genere suo mortale, fiat per accidens, veniale?

Resp. I. Tria requiruntur ad peccatum mortale, quorum si unum desit, sit veniale, quod alias ex se est mortale. 1. Ex parte intellectus, plena advertentia & deliberatio. 2. Ex parte voluntatis, perfectus consensus. 3. Gravitas materiæ, saltem ut plurimum. Ratio primæ & secundæ partis est, quia spectata fragilitate humana, non videtur decere divinam bonitatem, æternis suppliciis punire hominem, absque plena consideratione & consensu. Ratio tertiæ partis, quia ubi materia parvi est momenti, ibi moraliter modica offensio esse reputatur, ut plurimum.

Resp. II. Peccatum ex genere suo mortale tribus ex causis fieri potest veniale, ut patet ex dictis. Prima est, si ex parte intellectus non sit perfecta advertentia malitiæ, seu deliberatio. Signa autem imperfectæ deliberationis sunt. 1. Si tenuiter, & quasi semidormiens, apprehendisti esse malum. 2. Si post, ubi melius consideras, judicas te non fuisse facturum, si ita apprehendisses. 3. Si vehementissima passione, apprehensione, vel distractione laborasti, vel turbatus fuisti, ita ut verè nesciveris, quid ageres.

Secunda causa est ex parte voluntatis, si non sit perfectus consensus. Signa autem imperfecti consensus sunt. 1. Si ita dispositus fueris, ut licet
fa-

facile potueris exequi peccatum ; non tamen
 executus. 2. Si quis dubitet num consenserit, pro
 fertim si sit vir timoratus. 3. Si quis soleat esse
 affectus; ut malit mori, quam expresse mortaliter
 peccare: quia talis non facile consentit. 4. Si quis
 valde timide & suspense processisse se meminit,
 Si semisomnis fuit, non plene sui compos, &c. ju-
 cetq; se id non fuisse facturum, si plene vigilasset.
v. Sanch 1. mor. c. 10. Baldell. l. 10. d. 8.

Tertia causa ex parte materiae, si haec sit par-
 menti. Quando autem talis sit, discernendum
 est mortali judicio prudentis, cui sequentes regu-
 lae servient. 1. Ut de materia judicetur, non tantum
 ipsa secundum se absolute est consideranda, sed et
 iam respectively ad finem intentum, ad quem si pe-
 rum facit, levis est, gravis autem, si multum, ut do-
 cet *Vasq. 1. 2. d. 158*. 2. Attendendae sunt circumstan-
 tia: quia saepe fit, ut res ex se levis, attentis circum-
 stantiis boni communis, vitandi scandali, &c. fiat
 gravis. 3. An pars aliqua rei praecipuae sit gravis,
 ea spectanda est tum absolute, & secundum se-
 tum etiam in ordine ad totum. 4. In transgressio-
 nibus repetitis, si plures materiae parvae, vel secun-
 dum se, vel secundum effectus a se productos, mo-
 raliter conjungantur, fit materia gravis: quia tunc
 omnes moraliter reputantur pro una. Contra ve-
 ro non censetur materia gravis, si parvae materiae,
 nec secundum se, nec secundum effectus relictos,
 inter se uniantur. *Ex dictis resolves.*

I. Peccas mortaliter, ita ut fiat materia gravis, si
 saepe modicum furaris, & non restituis, juxta dicta
l. 5. r. 5. ca. 1. d. 3. casu. 1. item si interruptim psalmos
 ali-

aliquot ex eodem officio omittas: si eodem die jejunii sæpius parum comedas, eodem festo sæpius parum labores,

II. Non peccas graviter si diversis festis modicum labores; si quotidie in Quadragesima parum comedas. Quod verum est, etiamsi simul haberes propositum ita faciendi: quia cum ista mortaliter inter se non uniantur, singula sunt parva, v. *Sanch. l. c.*

III. Non peccat mortaliter, qui diversis diebus violat votum, quotidie aut singulis diebus modicum quid orandi, vel parvam eleemosynam dandi, si sit onus affixum diei: quia cum quotidie cujusque diei obligatio extinguatur, materiae illæ non continuantur. Quod verum est, etsi proponat semper omittere: quia illud propositum non fertur in rem gravem. Imò contra *Sanch.* id quidam verum putant, etsi quis 100 vota diversæ speciei, in materiis valde levibus, uno die implenda haberet: quia materiae illæ cum sint independentes à se, non uniantur. Si tamen similia vota non sint onus affixum diei, sed tantum dies præfigatur ut terminus, ultra quem executio non differatur, erit peccatum mortale, postquam ad materiam notabilem perventum fuerit.

IV. Probabile est, eum, qui ter vel quater 1000 aureos in causas pias vovisset, non peccaturum mortaliter, si tres non solveret, quia etsi talis pars, absolute in se spectata, sit notabilis, comparatione tamen totius, morali judicio non valde videtur æstimanda, v. *Laym. l. 1. c. 5.*

K

DVBIVM

DUBIUM III.

Quibus modis peccatum ex genere suo veniale
aut actus indifferens, transseat per accidens in mortale?

Quinque modis id fieri communiter, de
Sanch. Sc. 1. Ratione finis adjuncti. 2. Ratione
finis ultimi. 3. Ratione periculi. De singulis
cam breviter.

Resp. I. Peccatum veniale transit in mortale
ratione finis adjuncti, ut si quis leviter mentitur
ad copulam carnalem extorquendam: quod
cum finis mortalis ametur, mortale est. Non
men necessarium est in confessione exprimere
illud mendacium, sed solum desiderium fornicationis:
quia seclusa malitia mortali finis, mortale
veniale.

Resp. II. Transit item in mortale, ratione
affectus in rem aliquam, ut si v. g. ultimum
nem in ea constituas. Ad quod non sufficit
intense & vehementer ferri in objectum, sed
quiritur, ut appetitively illud ira aestimet, saltem
virtualiter, ut paratus sit, ejus causa transgredi
praeceptum obligans sub mortali: ut sit quis
inordinate afficiatur ad fabulas, lusum, per se
ut malit festo omittere sacrum, &c. quam illi
privari. Notat autem *Bonac.* hunc affectum
non tantum habitualem, sed actualem esse debe
re, ut peccatum contrahatur: quia non imputatur

tur ad culpam id, ad quod committendum, habitu tantum es paratus.

Resp. III. Peccatum veniale fit mortale, ratione contemptus absoluti, & formalis.

Dico autem *contemptum absolutum & formalem*, quando nimirum ideo formaliter & absolute præceptum violatur, quia ipsi, aut superiori subijci renuis, quod est peccatum superbiæ consummata; vel quando ideo non vis obedire præcepto, quia præceptum est, & est peccatum inobediendiæ formalis: quorum utrumque graviter pugnat cum charitate debita Superiori. Ex quibus *resolves*.

I. Non est mortale, si velis quidem obedire, & subijci absolute, nolis tamen hic & nunc in re modica; aut si auctoritatem legis, vel præcipientis admittas, executionem tamen hic & nunc contemnas. Ratio, quia non est contemptus absolutus & simpliciter, sed tantum secundum quid.

II. Si præcise ex indignatione, malitia, prava consuetudine, aliave causa, præceptum violetur, & non ex contemptu potestatis superioris, non est mortale, quia non est contemptus formalis, sed tantum interpretativus.

III. Est mortale, facere vel omittere aliquid, ex contemptu justæ legis humanæ. Item, ex contemptu Dei præcipientis, vel etiam consulentis (quod præterea tacitam blasphemiam continet, quasi Deus inutilia præciperet, aut consuleret) & denique facere aliquid ex contemptu Prælati ut sic, & ut à Deo auctoritatem habentis, non tamē ut talis hominis, indocti, imprudentis,

imperfecti : quia hoc posterius, non est com-
mune absolute & simpliciter, sed tantum secun-
dum quid, v. *Sanch. 1. mor. c. 5. Bon. de peccatis*
2. q. 3 p. 5.

Resp. IV. Peccatum, vel opus indifferens habens mali speciem, transit per accidens in mortale, si ruina per illud proximo causanda sit mortalis. Ratio, quia tali operi superadditur aliquid graviter repugnans charitati. v. *Alfons. scandalo & Fill. 1. 21. c. 6. q. 10. n. 212.*

Resp. V. Veniale, vel opus indifferens, transit in mortale, ratione periculi incidendi in mortale, quando quis sine sufficiente cautela, aut necessitate aliquid facit, per quod veniat in mortale, ac proximum periculum peccandi mortaliter, quia talis salutem animæ contemnit, cum ratione probabili ejus periculo temerè se exponat. Unde in confessione explicanda est species peccati, cujus periculo se objecit, quia eodè genere peccati peccavit. Proximum autem periculum censetur, quod frequenter homines similis conditionis in peccatum mortale inducit.

CAPUT III.

De Peccatis capitalibus in specie.

DUBIUM I.

Quid sit Superbia, & quale peccatum?

Resp. I. Superbia est appetitus inordinatus propriæ excellentiæ : mortalis ex genere suo, & sit consummata & perfecta, id est, si quis ita excellere